EVROPSKI PARLAMENT

2004 *2009*

Odbor za kulturo in izobraževanje

2008/0140(CNS)

20.1.2009

MNENJE

Odbora za kulturo in izobraževanje

za Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

o predlogu Direktive Sveta o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost (KOM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS))

Pripravljavka mnenja: Lissy Gröner

PA_Legam

KRATKA OBRAZLOŽITEV

Z osnutkom direktive o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost Komisija želi dopolniti evropsko zakonodajo s področja enakega obravnavanja.

Z reformo Pogodbe v Amsterdamu leta 1997, zlasti z uvedbo člena 13 Pogodbe ES, je EU dobila nove možnosti za izoblikovanje politike enakih možnosti. Tako so v zadnjih letih začele veljati že štiri direktive, ki se nanašajo na

– enako obravnavanje pri zaposlovanju in delu[1],
– enako obravnavanje moških in žensk v zvezi z dostopom do zaposlitve, poklicnega usposabljanja in napredovanja ter glede delovnih pogojev[2],
– uporabo načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost[3],
– izvajanje načela enakega obravnavanja moških in žensk pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi[4].

V njih je že opredeljenih veliko pomembnih izrazov in načel za izvajanje načela enakega obravnavanja. To velja na primer za izraze, kot so „neposredna in posredna diskriminacija“, „nadlegovanje“, „nezaželeno vedenje“ ali „navodila, naj se neka oseba diskriminira“ in načelo prevalitve dokaznega bremena z tožnika na toženo stranko v pravdi, odvračilnih, vendar sorazmernih sankcij in varstva pred viktimizacijo (prikrajšanje žrtev diskriminacije, ki so sprožile sodni postopek).
Ta osnovna pravila so vključena tudi v tem osnutku direktive.

Namen tega osnutka je razširitev načela enakega obravnavanja na naslednja področja družbenega življenja:

– socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo in zdravstvenim varstvom,
– socialne ugodnosti
– in dostop do javno dostopnega blaga in storitev, vključno s stanovanji.

Pripravljavka mnenja predlaga naslednje spremembe:

Diskriminacija na podlagi spola
Osnutek do zdaj ni vključeval bistvenega elementa, ki je osrednjega pomena v politiki enakega obravnavanja na področju zaposlovanja ter pri dostopu do blaga in storitev, in sicer prepovedi diskriminacije na podlagi spola. Pripravljavka mnenja predlaga ustrezno razširitev področja uporabe direktive.

Dostop do medijev
Dostop do medijev je še vedno težaven zlasti za invalide. Pripravljavka mnenja meni, da bi ponudniki avdiovizualnih storitev morali bolj upoštevati predvsem položaj oseb z okvaro sluha. Digitalne avdiovizualne storitve s tehničnega vidika omogočajo ustrezne možnosti, kot je na primer podnaslavljanje televizijskih programov. To možnost je izrazil že Evropski

[1] 2000/78/ES, spremenjeno leta 2006.
[2] 2002/73/ES.
[3] 2000/43/ES.
[4] 2004/113/ES.

parlament v izjavi Evropskega parlamenta o podnaslavljanju vseh javnih televizijskih programov v EU[1] in jo je kot eksplicitni sestavni del treba vključiti v tej direktivi.

Dostop do izobraževanja
V osnutku direktive je poudarjeno načelo subsidiarnosti in tako tudi široka samostojnost držav članic na področju izobraževanja. Vseeno pa je treba poudariti, da morajo države članice pri izoblikovanju posameznih izobraževalnih politik upoštevati nadrejeno načelo enakega obravnavanja pri dostopu do izobraževanja, čeprav je zlasti v verskih šolah neenako obravnavanje na podlagi vere ali prepričanja dovoljeno.

Večplastna diskriminacija
Večplastna diskriminacija opisuje okoliščino, ko do diskriminacije pride
iz več razlogov, ki ločeno vplivajo na njen pojav. V direktivi je treba vključiti tudi ta izraz.

Predvsem v sodni praksi se je izkazalo, da v večini članic EU pri obravnavanju pritožb v zvezi z večplastno diskriminacijo realnost diskriminacije, ki so jo doživeli prizadeti, ni primerno upoštevana.

Na podlagi raziskav je mogoče sklepati, da so za večplastno diskriminacijo najdovzetnejše ženske iz manjšinskih skupin. Družbena realnost zahteva sprejetje ukrepov, ki bi omogočili sprožitev postopkov pred sodiščem zaradi diskriminacije na podlagi spola in invalidnosti.

[1] P6_TA(2008)0127.

PREDLOGI SPREMEMB

Odbor za kulturo in izobraževanje poziva Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve kot pristojni odbor, da v svoje poročilo vključi naslednje predloge sprememb:

Predlog spremembe 1

Predlog direktive
Naslov

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
Predlog direktive Sveta o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ***ali*** spolno usmerjenost.	Predlog direktive Sveta o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost**,** spolno usmerjenost ***ali spol***.

Predlog spremembe 2

Predlog direktive
Uvodna izjava 3

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
(3) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva temeljna načela, ki jih priznava zlasti Listina Evropske unije o temeljnih pravicah. Člen 10 Listine priznava pravico do svobode misli, vesti in vere; člen 21 prepoveduje diskriminacijo, vključno na podlagi vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ***ali*** spolne usmerjenosti; člen 26 pa priznava pravico invalidov do ukrepov za zagotavljanje njihove samostojnosti.	(3) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva temeljna načela, ki jih priznava zlasti Listina Evropske unije o temeljnih pravicah. Člen 10 Listine priznava pravico do svobode misli, vesti in vere; člen 21 prepoveduje diskriminacijo, vključno na podlagi vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti**,** spolne usmerjenosti ***ali spola***; člen 26 pa priznava pravico invalidov do ukrepov za zagotavljanje njihove samostojnosti.

Predlog spremembe 3

Predlog direktive
Uvodna izjava 9

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
(9) Zato mora zakonodaja prepovedati	(9) Zato mora zakonodaja prepovedati

diskriminacijo na podlagi vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ***ali*** spolne usmerjenosti na celi vrsti področij izven trga dela, vključno s socialno zaščito, izobraževanjem ***in*** dostopom do blaga in storitev, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi. Predvideti mora ukrepe za enak dostop invalidov do zajetih področij.	diskriminacijo na podlagi vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti**,** spolne usmerjenosti ***ali spola*** na celi vrsti področij izven trga dela, vključno s socialno zaščito, izobraževanjem**,** dostopom do blaga in storitev, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi ***ter dostopom do medijev***. Predvideti mora ukrepe za enak dostop invalidov do zajetih področij.

Predlog spremembe 4

Predlog direktive
Uvodna izjava 21

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
(21) Prepoved diskriminacije ne sme vplivati na ohranjanje ali sprejetje s strani držav članic ukrepov, katerih namen je preprečevanje ali nadomestilo za neugodnosti, ki jih utrpi skupina oseb določene vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ***ali*** spolne usmerjenosti. Taki ukrepi lahko dovolijo organizacije oseb določene vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ***ali*** spolne usmerjenosti, kjer je glavni cilj promoviranje posebnih potreb teh oseb.	(21) Prepoved diskriminacije ne sme vplivati na ohranjanje ali sprejetje s strani držav članic ukrepov, katerih namen je preprečevanje ali nadomestilo za neugodnosti, ki jih utrpi skupina oseb določene vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti**,** spolne usmerjenosti ***ali spola***. Taki ukrepi lahko dovolijo organizacije oseb določene vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti**,** spolne usmerjenosti ***ali spola***, kjer je glavni cilj promoviranje posebnih potreb teh oseb.

Predlog spremembe 5

Predlog direktive
Uvodna izjava 23

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
(23) Osebe, ki so bile izpostavljene diskriminaciji na podlagi vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ***ali*** spolne usmerjenosti, morajo imeti na voljo ustrezna pravna sredstva. Da bi zagotovili bolj učinkovito raven pravnega varstva, je treba združenjem, organizacijam in drugim pravnim osebam dati pooblastila za sodelovanje v postopkih, vključno v imenu	(23) Osebe, ki so bile izpostavljene diskriminaciji na podlagi vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti**,** spolne usmerjenosti ***ali spola***, morajo imeti na voljo ustrezna pravna sredstva. Da bi zagotovili bolj učinkovito raven pravnega varstva, je treba združenjem, organizacijam in drugim pravnim osebam dati pooblastila za sodelovanje v postopkih, vključno v

ali v podporo žrtve, brez poseganja v nacionalna postopkovna pravila v zvezi z zastopanjem in obrambo pred sodišči.	imenu ali v podporo žrtve, brez poseganja v nacionalna postopkovna pravila v zvezi z zastopanjem in obrambo pred sodišči.

Predlog spremembe 6

Predlog direktive
Uvodna izjava 24

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
(24) Pravila o dokaznem bremenu je treba prilagoditi, kadar gre za prima facie primer diskriminacije; zaradi učinkovite uporabe načela enakega obravnavanja pa je treba breme dokazovanja prenesti nazaj na toženo stranko, ko se navajajo dokazi o taki diskriminaciji. Vendar ni tožena stranka dolžna dokazovati, da tožnik pripada določeni veri ali prepričanju, da ima določeno invalidnost, da je določene starosti ***ali*** določene spolne usmerjenosti.	(24) Pravila o dokaznem bremenu je treba prilagoditi, kadar gre za prima facie primer diskriminacije; zaradi učinkovite uporabe načela enakega obravnavanja pa je treba breme dokazovanja prenesti nazaj na toženo stranko, ko se navajajo dokazi o taki diskriminaciji. Vendar ni tožena stranka dolžna dokazovati, da tožnik pripada določeni veri ali prepričanju, da ima določeno invalidnost, da je določene starosti***,*** določene spolne usmerjenosti ***ali spola***.

Predlog spremembe 7

Predlog direktive
Člen 1

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
Ta direktiva opredeljuje okvir za boj proti diskriminaciji na podlagi vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ***ali*** spolne usmerjenosti s ciljem uresničevati v državah članicah načelo enakega obravnavanja, razen na področju zaposlovanja in dela.	Ta direktiva opredeljuje okvir za boj proti diskriminaciji na podlagi vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti***,*** spolne usmerjenosti ***ali spola*** s ciljem uresničevati v državah članicah načelo enakega obravnavanja, razen na področju zaposlovanja in dela.

Predlog spremembe 8

Predlog direktive
Člen 2 – odstavek 2 – točka b

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
b) Šteje, da gre za posredno diskriminacijo, kadar bi bile zaradi navidezno nevtralnega predpisa, merila ali prakse osebe določene vere ali prepričanja, določene invalidnosti, določene starosti ***ali*** določene spolne usmerjenosti v posebej neugodnem položaju v primerjavi z drugimi osebami, razen če ta predpis, merilo ali praksa objektivno temelji na zakonitem cilju in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna in potrebna.	b) Šteje, da gre za posredno diskriminacijo, kadar bi bile zaradi navidezno nevtralnega predpisa, merila ali prakse osebe določene vere ali prepričanja, določene invalidnosti, določene starosti***,*** določene spolne usmerjenosti ***ali spola*** v posebej neugodnem položaju v primerjavi z drugimi osebami, razen če ta predpis, merilo ali praksa objektivno temelji na zakonitem cilju in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna in potrebna.

Predlog spremembe 9

Predlog direktive
Člen 2 – odstavek 2 – točka b a (novo)

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
	ba) Šteje, da gre za večplastno diskriminacijo, kadar je oseba diskriminirana iz dveh ali več razlogov iz člena 1 hkrati in se ti razlogi kopičijo.

Predlog spremembe 10

Predlog direktive
Člen 2 – odstavek 2 – točka b b (novo)

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
	bb) Če do neenakega obravnavanja pride iz več razlogov, navedenih v členu 1, je takšno neenako obravnavanje mogoče utemeljiti samo, če se utemeljitev nanaša na vse razloge, zaradi katerih je prišlo do neenakega obravnavanja.

Predlog spremembe 11

Predlog direktive
Člen 2 – odstavek 2 – točka b c (novo)

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
	bc) Skupnost se mora pri izvajanju načela enakega obravnavanja v skladu s členom 13 Pogodbe boriti proti večplastni diskriminaciji, do katere je prišlo iz več razlogov, navedenih v členu 13 Pogodbe.

Obrazložitev

Izraz večplastna ali multipla diskriminacija je bil skovan v okviru svetovne konference Združenih narodov proti rasizmu leta 2001 v Južni Afriki in se nanaša na neenako obravnavanje na podlagi več značilnosti diskriminacije (na primer diskriminacija judinj na podlagi (ženskega) spola, (judovske) vere ali obojega, ali diskriminacija homoseksualnega kurdskega moškega na podlagi narodnostnega (kurdskega) porekla, (homoseksualne) spolne usmerjenosti ali obojega).

Predlog spremembe 12

Predlog direktive
Člen 3 – odstavek 1 – točka d a (novo)

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
	da) dostopom do medijev.

Obrazložitev

Evropska unija mora vsem državljankam in državljanom zagotoviti enak dostop do informacij, medijev, izobraževanja in kulturnih dobrin. (Glej tudi pisno izjavo 0099/2007 o podnaslavljanju vseh javnih televizijskih programov).

Predlog spremembe 13

Predlog direktive
Člen 3 – odstavek 3

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
3. Ta direktiva ne posega v pristojnosti držav članic za učno vsebino, dejavnosti in organizacijo njihovih izobraževalnih	3. Ta direktiva ne posega v pristojnosti držav članic za učno vsebino, dejavnosti in organizacijo njihovih izobraževalnih

sistemov, vključno z zagotavljanjem izobraževanja za osebe s posebnimi potrebami. Države članice lahko predvidijo razlike pri obravnavanju pri dostopu do izobraževalnih ustanov na podlagi vere ali prepričanja.	sistemov, vključno z zagotavljanjem izobraževanja za osebe s posebnimi potrebami; ***pri dostopu do izobraževanja pa diskriminacija ne glede na to ni dovoljena.*** Države članice lahko predvidijo razlike pri obravnavanju pri dostopu do izobraževalnih ustanov na podlagi vere ali prepričanja.

Obrazložitev

Evropska unija mora vsem državljankam in državljanom zagotoviti enak dostop do informacij, medijev, izobraževanja in kulturnih dobrin. (Glej tudi pisno izjavo 0099/2007 o podnaslavljanju vseh javnih televizijskih programov).

Predlog spremembe 14

Predlog direktive
Člen 5

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
Da bi bila v praksi zagotovljena popolna enakost, načelo enakega obravnavanja ne preprečuje državam članicam, da bi ohranile ali sprejele posebne ukrepe, katerih cilj je preprečevati ali kompenzirati za prikrajšanost, povezano z vero ali prepričanjem, invalidnostjo, starostjo ***ali*** spolno usmerjenostjo.	Da bi bila v praksi zagotovljena popolna enakost, načelo enakega obravnavanja ne preprečuje državam članicam, da bi ohranile ali sprejele posebne ukrepe, katerih cilj je preprečevati ali kompenzirati za prikrajšanost, povezano z vero ali prepričanjem, invalidnostjo, starostjo**,** spolno usmerjenostjo ***ali spolom***.

Predlog spremembe 15

Predlog direktive
Člen 7 – odstavek 1

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
1. Države članice zagotovijo, da so vsem osebam, ki menijo, da jim je bila storjena krivica, ker ni bilo uporabljeno načelo enakega obravnavanja, na voljo sodni in/ali upravni postopki, in, kjer države članice menijo, da je ustrezno, poravnalni postopki, tudi potem, ko se je razmerje, v katerem je domnevno prišlo do	1. Države članice zagotovijo, da so vsem osebam, ki menijo, da jim je bila storjena krivica, ker ni bilo uporabljeno načelo enakega obravnavanja, na voljo sodni in/ali upravni postopki, in, kjer države članice menijo, da je ustrezno, poravnalni postopki, tudi potem, ko se je razmerje, v katerem je domnevno prišlo do

diskriminiranja, že končalo.	diskriminiranja, že končalo. ***Države članice zagotovijo, da ne pride do ločenega obravnavanja posameznih razlogov za diskriminacijo***.

Predlog spremembe 16

Predlog direktive
Člen 12 – odstavek 1

Besedilo, ki ga predlaga Komisija	*Predlog spremembe*
1. Države članice določijo organ ali organe za spodbujanje enakega obravnavanja vseh oseb ne glede na njihovo vero ali prepričanje, invalidnost, starost ***ali*** spolno usmerjenost. Ti organi so lahko sestavni del agencij, ki so na državni ravni zadolžene za varovanje človekovih pravic ali zaščito pravic posameznikov, vključno s pravicami po drugih aktih Skupnosti, vključno z direktivama 2000/43/ES in 2004/113/ES.	1. Države članice določijo organ ali organe za spodbujanje enakega obravnavanja vseh oseb ne glede na njihovo vero ali prepričanje, invalidnost, starost***,*** spolno usmerjenost ***ali spol***. Ti organi so lahko sestavni del agencij, ki so na državni ravni zadolžene za varovanje človekovih pravic ali zaščito pravic posameznikov, vključno s pravicami po drugih aktih Skupnosti, vključno z direktivama 2000/43/ES in 2004/113/ES.

POSTOPEK

Naslov	Enako obravnavanje oseb ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost
Referenčni dokumenti	KOM(2008)0426 – C6-0291/2008 – 2008/0140(CNS)
Pristojni odbor	LIBE
Mnenje pripravil Datum razglasitve na zasedanju	CULT 2.9.2008
Pripravljavec/-ka mnenja Datum imenovanja	Lissy Gröner 15.9.2008
Obravnava v odboru	1.12.2008
Datum sprejetja	20.1.2009
Izid končnega glasovanja	+: 25 –: 1 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Maria Badia i Cutchet, Ivo Belet, Guy Bono, Marie-Hélène Descamps, Věra Flasarová, Milan Gaľa, Vasco Graça Moura, Lissy Gröner, Luis Herrero-Tejedor, Ruth Hieronymi, Mikel Irujo Amezaga, Ramona Nicole Mănescu, Manolis Mavrommatis, Ljudmila Novak, Doris Pack, Zdzisław Zbigniew Podkański, Pál Schmitt, Hannu Takkula, Thomas Wise, Tomáš Zatloukal
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Gyula Hegyi, Nina Škottová, László Tőkés, Ewa Tomaszewska, Cornelis Visser
Namestniki (člen 178(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Maria Berger